

Motion till riksdagen 2005/06:Ub294

av Agne Hansson och Rigmor Stenmark (c)

Lärlingssystem för småföretag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka lärlingssystemet för småföretag.

Lärlingssystem bra utbildning

Att anställa lärlingar är ett bra sätt att utbilda kompetent arbetskraft hos många företag. Det gäller inte minst inom hantverksyrken som målare, rörmokare, snickare och bilmekaniker. Det har också visat sig att gymnasieskolan inte lyckats utbilda tillräckligt många till hantverksyrkena. En satsning på lärlingsutbildning är även av det skälet angeläget. En sådan utbildning skulle innebära utökade möjligheter för ungdomar samtidigt som hantverkarkåren skulle bevaras och breddas.

Problem

Som lärlingssystemet fungerar i dag är det mycket sårbart. En företagare som anställer en lärling har ingen garanti för att få behålla den när lärlingsperioden är slut och lärlingen nått sin yrkeskompetens. Det tar ofta mellan fyra och fem år att lära upp en lärling till full yrkeskompetens i sitt fack. Den tiden är förenad med stora kostnader för en företagare. Om en småföretagare med t.ex. tre anställda anställer en lärling som efter lärlingsperioden slutar och går till ett annat företag står småföretagaren där utan kompetent arbetskraft och dyra investeringar i lärlingens utbildning som företaget inte har någon användning för.

Många företagare som på detta sätt blir brända på att satsa på en lärling tvekar inför att göra det igen. Garantin för ett starkt fortsatt lärlingssystem är därför svag. Risken finns att detta av tradition mycket effektiva och goda sätt att få fram yrkeskompetent folk går förlorad med denna otrygghet. Oftast rör

Fel! Okänt namn på

detta småföretag i glesbygdsområden som förlorar den utbildade lärlingen till storstadsområden eller andra expansiva områden. Problemet har både en utbildningspolitisk och en regionalpolitisk dimension.

Regeringens syn att lärlingsutbildning skall utvecklas inom gymnasieskolan, som ett valbart alternativ till den huvudsakligen skolförlagda utbildningen, som utskottets majoritet hänvisar till vid behandlingen av ett liknande förslag vid föregående riksmöte är orimligt. Det konserverar en stelbent utbildningsstruktur som vare sig gynnar elever eller avnämare av utbildningen. Utskottsmajoriteten delar inte enbart regeringens bedömning utan förstärker synen på att en lärlingsutbildning bör utvecklas inom gymnasieskolan.

Regeringens bedömning kan förhoppningsvis hålla på att förändras genom det uppdrag som har lämnats till Skolverket att utreda och lämna förslag på utformning och reglering av gymnasial lärlingsutbildning. Verket skall också utreda vilka formella beslut som skall krävas lokalt för att en skolhuvudman skall ha rätt att erbjuda lärlingsutbildning som en alternativ gymnasieutbildning och vilka följder det skall få för bl.a. elevens rätt att söka utbildning i annan kommun. Skolverket skall också enligt uppdraget kartlägga de möjligheter och hinder som kan finnas med att förena en anställning med studier på ett nationellt program med yrkesämnena. Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 2006. Tyvärr göms oftast bra förslag bakom utredningar. Det utreds och utreds utan att man kommer till skott med en ändamålsenlig lärlingsutbildning. En friare syn på lärlingsutbildningen borde vara ett självklart resultat av en sådan översyn.

Åtgärdsinriktning

Oavsett översynens resultat bör åtgärder vidtas på ett sådant sätt att småföretagen har garantier för de investeringar som ligger i att utbilda lärlingar och inte i att göra lärlingarna livegna hos företagen och därmed stoppa rörligheten på arbetsmarknaden. Om en småföretagare har garantier för de pengar som investerats i en lärling skulle det innebära en stimulans att anställa en ny lärling om en nyss utbildad slutar i företaget.

Lösning

Detta bör kunna lösas genom att staten via något utbildningskonto öppnar möjligheter för sådana ekonomiska garantier. En sådan fond kan finansieras genom att företagen betalar en avgift till den fonden i samband med anställning av en nyutbildad lärling. En lösning skulle också kunna sökas inom branschen, utan statlig inblandning, genom ett transfereringssystem mellan företag med avlämnande färdigutbildad lärling och mottagande företag som nyanställer en just färdigutbildad lärling. Regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om hur ett effektivt lärlingssystem skall kunna byggas

Fel! Okänt namn på

upp för att stärka småföretagen och deras vilja att utbilda och anta lärlingar i linje med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 27 september 2005

Agne Hansson (c)

Rigmor Stenmark (c)